

8. ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ

8.1. Ερωτήσεις αντικειμενικού τύπου

8.1.1. Μερικοί από τους μάρτυρες διαφόρων αξιόποινων πράξεων χρησιμοποιούν συναφείς λέξεις, χωρίς να γνωρίζουν τη σημασία τους ή για να προσδώσουν έμφαση ή και δραματικό χαρακτήρα στα λεγόμενά τους. Διορθώστε τους, γράφοντας κάτω από κάθε πρόταση τη σωστή ή κυριολεκτική λέξη στη θέση της αντίστοιχης υπογραμμισμένης, στις περιπτώσεις που αυτή η λέξη χρησιμοποιείται λανθασμένα ή που δεν χρησιμοποιείται με την κυριολεκτική της σημασία. Αν θεωρείτε τη χρήση σωστή, μη σημειώσετε τίποτε.

1. Η Αστυνομία συνέλαβε τους δράστες έπ' αυτοφώρω, έπειτα από λίγες μέρες στο σπίτι τους.
.....
2. Όταν επέστρεψα στο μαγαζί, διαπίστωσα ότι έλειπαν όλα τα χρήματα. Ήταν καθαρή ληστεία, κ. Αστυνόμε.
.....
3. Η κλοπή στο βενζινάδικο, ευτυχώς, δεν είχε θύματα.
.....
4. Κατηγορήθηκε για υπεξαίρεση μεγάλου ποσού στην τράπεζα που εργαζόταν, αλλά, τελικά, δεν αποδείχθηκε η ενοχή του.
.....
5. Ο διευθυντής της επιχείρησης έπεσε θύμα κατάχρησης πηγαίνοντας στο γραφείο του.
.....
6. Του εμπιστεύθηκε την περιουσία του, όσο καιρό θα έλειπε στο εξωτερικό, αλλά εκείνος σφετερίστηκε ένα μεγάλο μέρος της.
.....
7. Ο ενάγων παρέμεινε αμίλητος στο εδώλιο σε όλη τη διάρκεια της δίκης.
.....

8. Ο δικηγόρος υποστήριξε ότι οι διάδικοι έπρεπε να συμφωνήσουν προηγουμένως, ώστε η υπόθεση να μη φτάσει στα δικαστήρια.

.....

9. Αυτός ο μάρτυρας δεν είναι αξιόπιστο πρόσωπο, εφόσον είναι υπόδικος.

.....

8.1.2. Να συμπληρώσετε τα κενά των προτάσεων επιλέγοντας την κατάλληλη λέξη.

Επιτέλους! (1) (του μέλλεται, ήγγικεν, επικρέμαται) η ώρα. Το επόμενο Σαββατοκύριακο (2) (προβλέπεται, προμηνύεται, πρόκειται) να πραγματοποιηθεί η πολυπόθητη συναυλία στο σχολείο μας. (3) (Επίκειται, ζυγώνει, προεξοφλείται) η τεράστια επιτυχία της, γιατί ήδη, από τα εισιτήρια που πουλήσαμε (4) (ενδέχεται, προβλέπεται, ήγγικεν) αθρόα συμμετοχή φίλων και από τα γειτονικά σχολεία. (5) (Ενδέχεται, προμηνύεται, επίκειται) μεγάλος θρίαμβος. Όσο, βέβαια, (6) (προμηνύεται, πλησιάζει, επίκειται) η ώρα, τόσο οι διοργανωτές συναισθάνονται τις ευθύνες τους, εφόσον (7) (προεξοφλείται, προμηνύεται, ενδέχεται) να δημιουργηθούν κάποια επεισόδια ή ζημιές, οπότε (8) (ενδέχεται, τους μέλλεται, επικρέμαται) να πληρώσουν για όλους. (9) (Πρόκειται, επικρέμαται, ενδέχεται) μεγάλη τιμωρία.. Σύμφωνα με τα λεγόμενα του διευθυντή, αν δεν τηρηθούν οι υποσχέσεις που του έδωσε το δεκαπενταμελές, (10) (του μέλλεται, επίκειται, πρόκειται) αλλαγή της στάσης του απέναντί μας.

8.1.3. Μία επιχείρηση έκλεισε. Στη συζήτηση που ακολούθησε ανάμεσα στους εργαζόμενους και στην εργοδοσία, ένας εργάτης, με το παρακάτω κείμενο, αποδίδει τα αίτια στην κακή διαχείριση του γιου του ιδιοκτήτη. Πώς θα διατύπωνε τις ίδιες κατηγορίες ο δικηγόρος των εργαζομένων σ' αυτή τη συζήτηση; Να αντικαταστήσετε τις υπογραμμισμένες λέξεις με συνώνυμες επίσημου ύφους.

«Δεν ζύγιαζε καλά τους συνεταίρους του ούτε και τα λεφτά του εργοστασίου κι έτσι ξεχαρβάλωσε μέσα σε λίγα χρόνια ό,τι με τόσο κόπο έφτιαξαν οι γονείς του. Συνέχεια τον ορμήνευα να

πάψει να δουλεύει τσαπατσούλικά, του φανέρωνα ότι ένας συνεταιίρος του τον γδέρνει, ότι διάφοροι ξαφρίζουν πράματα από την αποθήκη. Εκείνος τίποτε. Πάντα αστόχαστος ήτανε. Δε σκεφτόταν καθόλου το μέλλον.»

8.1.4. Να συμπληρώσετε τα κενά των προτάσεων επιλέγοντας την κατάλληλη λέξη από αυτές που δίνονται. Δύο λέξεις δεν χρησιμοποιούνται.

περίθαλψη	προάσπιση	προστασία
περιφρούρηση	πρόνοια	προφύλαξη

Η επιτροπή που ιδρύσαμε στη γειτονιά μας έχει σκοπό την των ανήλικων προσφυγόπουλων της περιοχής μας από τους κινδύνους, την των άρρωστων παιδιών, την τους από τις καιρικές συνθήκες και την του δικαιώματος να έχουν ανθρώπινες συνθήκες διαβίωσης.

8.1.5. Να συμπληρώσετε τα κενά των ακόλουθων προτάσεων με τον κατάλληλο τύπο των λέξεων από αυτές που δίνονται (δύο από αυτές δεν θα χρειαστούν).

Ανακοίνωση	διάγγελμα	ενημέρωση	υπόμνημα
αναφορά	εγκύκλιος	κοινοποίηση	ψήφισμα

1. Ο αριθμός των εκδρομών που προβλέπεται να πραγματοποιηθούν σε ένα σχολικό έτος καθορίζεται με από το ΥΠΕΠΘ.
2. Με αφορμή την επέτειο της εθνικής ανεξαρτησίας ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας απηύθυνε προς τον ελληνικό λαό.
3. Ο λυκειάρχης μας, με του, απαρίθμησε τα προβλήματα του σχολείου στον προϊστάμενο.
4. Η κατάσχεση των περιουσιακών στοιχείων της επιχείρησης αναβλήθηκε, γιατί δεν είχε επιδοθεί στους ενδιαφερόμενους εγκαίρως της δικαστικής απόφασης για την πραγματοποίησή της.

5. Ο γεωργικός συνεταιρισμός υπέβαλε στην κυβέρνηση εκθέτοντας τις απόψεις του για τις τιμές των αγροτικών προϊόντων.
6. Με της στον τύπο η εταιρεία γνωστοποιεί τη διακοπή της λειτουργίας της για ένα τρίμηνο.

8.1.6. Να συμπληρώσετε τα κενά των προτάσεων με τον κατάλληλο τύπο από τα ρήματα που δίνονται (δύο από τα ρήματα δεν θα χρειαστούν).

αντιλαμβάνομαι	εντοπίζω	κοιτάζω	περιεργάζομαι
βλέπω	εξετάζω	παρατηρώ	ρίχνω ένα βλέμμα

Όταν του έφεραν το δέμα ήταν πολύ απασχολημένος, γι' αυτό και το ακούμπησε στην άκρη του γραφείου. Αργότερα, σε κάποιο διάλειμμα της δουλειάς του την κορδέλα που ήταν δεμένη σε έναν πολύ εντυπωσιακό φιόγκο. Το πήρε στα χέρια του, το Ήταν ένα απλό κουτί σε κοινό περιτύλιγμα. Περίεργος, έψαξε για το όνομα του αποστολέα. και την άλλη πλευρά, αλλά δεν τίποτε. με προσοχή το γραμματόσημο και την σφραγίδα του ταχυδρομείου. Κανένα συμπέρασμα. Ένα ανώνυμο, ύποπτο δέμα!

8.1.7. Να συμπληρώσετε τα κενά των προτάσεων, επιλέγοντας κάθε φορά το κατάλληλο ρήμα από αυτά που δίνονται στην παρένθεση και προσαρμόζοντάς το στον απαιτούμενο τύπο.

Όταν ο αδελφός μου (επιδιώκω, ζητώ, επιθυμώ) να συνεχίσει τις σπουδές του και (αιτώ, απαιτώ, επιδιώκω) μία υποτροφία στο εξωτερικό, μελετούσε μέχρι αργά τη νύχτα. Κάποιες ώρες, όταν (αιτώ, απαιτώ, επιζητώ) λίγη ηρεμία, άκουγε μουσική. Τότε (επιθυμώ, απαιτώ, αιτώ) να μην τον ενοχλούν. «..... (επιδιώκω, επιζητώ, ζητώ) την κατανόησή σας» έλεγε συχνά. Τώρα πια που έχει δικό του ιατρείο, παραπονείται πως δεν του μένει χρόνος να μελετήσει.

8.1.8. Να συμπληρώσετε τα κενά στην ακόλουθη αφήγηση μιας νευρικής κυρίας, με τους κατάλληλους τύπους των ρημάτων που δίνονται. Δύο από αυτά τα ρήματα δεν θα χρησιμοποιηθούν.

αντιλαμβάνομαι, διαγράφω τα όρια, διακρίνω, εντοπίζω, επισημαίνω, ξεχωρίζω, καθορίζω, ορίζω, περιεργάζομαι, προσδιορίζω.

Ήταν το πρώτο μου ταξίδι με καράβι και ομολογώ ότι ένιωθα κάποια ανησυχία. Άλλωστε τόσα και τόσα ακούς κάθε μέρα ... Εκεί που πήγαινα, λοιπόν, να κλείσω τα μάτια μου (1) ένα περίεργο θόρυβο. Αναστατώθηκα. Πάει, χανόμαστε, σκέφτηκα. Προσπάθησα να (2) από πού ερχόταν. Πέρα στην πλώρη κάτι, φαίνεται, συνέβαινε, αλλά ακόμη δεν μπόρεσα να (3) τι ακριβώς. Σηκώνομαι και κατευθύνομαι προς τα εκεί και τι να δω; Μια παρέα νεαρών είχε το ραδιόφωνο στο διαπασών. Άλλοι χοροπηδούσαν κι άλλοι χτυπούσαν τα χέρια ρυθμικά. Πανζουρλισμός! Α, τα παλιόπαιδα, σκέφτηκα. Θα το βουλιάξουν το καράβι! Τρέχω αμέσως στον καπετάνιο. (4) με την ωραία στολή του. Του (5) το πρόβλημα. «Είναι», του λέω «ανυπόφορη αυτή η φασαρία και πολύ επικίνδυνη. Με τόσα ποδοβολητά Τιτανικός θα γίνουμε! Πρέπει να (6) τη στάση σας. Είστε καπετάνιος για όλους τους επιβάτες, έτσι δεν είναι; Απαιτώ να (7) κάποιον υπεύθυνο να τους κάνει συστάσεις.» Δεν έχω παράπονο, μου έκανε το χατήρι. Ευγενέστατος και εξυπηρετικότερος κύριος! Πάντως, μια ελαφριά ειρωνεία (8) στο βλέμμα του.

8.1.9. Να χαρακτηρίσετε τη χρήση κάθε υπογραμμισμένης λέξης, σημειώνοντας Χ στο αντίστοιχο τετράγωνο. (Σ: σωστή, Λ: λανθασμένη, Ε: ειρωνική)

	Σ	Λ	Ε
1. <u>Ακμαιότατος</u> ο παππούς της Μαριάννας. Περπατούσε κούτσα κούτσα, έσερνε και το πόδι του!	☐	☐	☐
2. Στην εκδρομή στο χωριό συναντήσαμε έναν <u>αιωνόβιο</u> γέροντα. Ήταν δεν ήταν ογδοντάρης.	☐	☐	☐

3. Παρ' όλα τα βάσανα που πέρασε διατηρούσε ακόμη πολλές δυνάμεις. Ήταν πολύ <u>καταβεβλημένος</u> .	☐	☐	☐
4. Στηριγμένος στο μικρότερο εγγόνι του έκανε τον περίπατό του κάθε απόγευμα την ίδια ώρα. Πάντα <u>καλοστεκούμενος</u> και κομψός.	☐	☐	☐
5. Ο πρόεδρος του χωριού, ένας <u>λεβεντόγερος</u> με κρητική φορεσιά, μας υποδέχθηκε εγκάρδια και μας ξενάγησε σε όλα τα αξιοθέατα της περιοχής.	☐	☐	☐
6. Ένας <u>κοτσονάτος</u> γέροντας έσερνε το χορό του παράλυτου δύτε που, αν και τον βρήκε η παράλυση, αυτός επιμένει να απολαμβάνει τις χαρές της ζωής.	☐	☐	☐
7. Καλοντυμένος και <u>ευσταλής</u> , μόλις που στεκόταν στα πόδια του.	☐	☐	☐
8. Πήγαινε για κυνήγι, για ψάρεμα, έκανε και ορειβασία. <u>Θαλερότατος</u> πάντα, παρά την ηλικία του.	☐	☐	☐

8.2. Συνδυασμός ερωτήσεων αντικειμενικού τύπου και σύντομης απάντησης

Τα στοιχεία των τριών στηλών που ακολουθούν συνδυάζονται μεταξύ τους. Αφού επιλέξετε τους καταλληλότερους συνδυασμούς να τους χρησιμοποιήσετε σε πέντε δικές σας προτάσεις, φροντίζοντας να εξαντλήσετε τα επίθετα της στήλης Α.

Α	Β	Γ
1. αναμφισβήτητο 2. αναφαίρετο 3. νόμιμο 4. αναγνωρισμένο 5. κεκτημένο 6.	δικαίωμα της	- ελεύθερης έκφρασης - ζωής - απεργίας - ελευθερίας - ίσης αμοιβής για ίση δουλειά - ανεξιθρησκίας - δωρεάν παιδείας

1.
2.
3.
4.
5.

9. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΚΑΙ ΑΦΗΓΗΣΗ

9.1. Ερωτήσεις ελεύθερης ανάπτυξης

9.1.1. Αφηγηθείτε σε φιλικό κύκλο ένα επεισόδιο που σας συνέβη σε αίθουσα αναμονής ενός ιατρείου, χρησιμοποιώντας και περιγραφή, για να σκιαγραφήσετε το χώρο και τα πρόσωπα.

9.1.2. Ένας γνωστός σας αφηγείται ότι τις προάλλες, καθώς οδηγούσε με μεγάλη ταχύτητα, πήρε κλήση από έναν τροχονόμο. Στα κρίσιμα σημεία της αφήγησης παρεμβάλλει περιγραφή, με σκοπό να προκαλέσει αγωνία στο ακροατήριό του. Να γράψετε το σχετικό κείμενο.

9.1.3. Λάβατε μία επιστολή από ένα φίλο που μετακόμισε πρόσφατα σε άλλη πόλη. Στην επιστολή αφηγείται διάφορα περιστατικά σχετικά με τις νέες του γνωριμίες στο σχολείο. Την αφήγησή του διακόπτει με περιγραφή, για να περάσει από το ένα θέμα στο άλλο. Πώς είναι το κείμενό του;

9.2. Ερωτήσεις σύντομης απάντησης

Ένα παιδί του περιβάλλοντός σας εκφράζει τις εντυπώσεις που περιέχονται στο ακόλουθο κείμενο από το μάθημα της Οδύσσειας. Κατά την ομιλία του παιδιού αναγνωρίζετε τις εξής αφηγηματικές λειτουργίες: επιστροφή του ήρωα, μαγικά δώρα, παράβαση της απαγόρευσης, συνάντηση με το δωρητή, άφιξη στο σπίτι, απαγόρευση σε κάποιον να κάνει κάτι, αγώνας. Να εντοπίσετε αυτές τις λειτουργίες στο ακόλουθο κείμενο. Η άσκηση μπορεί να γίνει προφορική ή γραπτή. Στην περίπτωση που θα είναι γραπτή μπορεί να συνταχθεί σχετικός πίνακας.

Από την Οδύσσεια εντύπωση μου έκανε ότι οι σύντροφοι του Οδυσσέα δεν έπρεπε να φάνε τα βόδια του Ήλιου και ότι μόλις εκείνοι τα έφαγαν τιμωρήθηκαν που δεν τήρησαν την εντολή. Κι έτσι πνίγηκαν όλοι εκτός από τον Οδυσσέα που δεν είχε φάει από τα βόδια, κι έμεινε να θαλασσοδέρνεται μόνος του. Και αν δεν του έδινε η ίδια η Λευκοθέα, η θεά που βγήκε από τη θάλασσα, εκείνο το μαντήλι

να τον προστατεύει, ίσως να μην επιζούσε από το ναυάγιο που προκάλεσε ο Ποσειδώνας. Και βέβαια, μόνο με τη βοήθεια της Αθηνάς κατάφερε να φτάσει στην Ιθάκη, να αντιμετωπίσει τόσους μνηστήρες και να ξαναβρεί την οικογένειά του.

9.3. Ερωτήσεις αντικειμενικού τύπου

9.3.1. Να συμπληρώσετε τα κενά του παρακάτω κειμένου, επιλέγοντας κάθε φορά την κατάλληλη λέξη από αυτές που δίνονται στη παρένθεση.

Ο συγγραφέας εξυφαίνει τον ιστό της ιστορίας του (αφηγούμενος, περιγράφοντας) τα γεγονότα. Η χρήση της (περιγραφής, αφήγησης) του δίνει τη δυνατότητα να σκιαγραφήσει τους χαρακτήρες των προσώπων και το σκηνικό μέσα στο οποίο κινούνται, ενώ με την (αφήγηση, περιγραφή) αποδίδει καλύτερα την εξέλιξη των γεγονότων, τις αιτίες και τα αποτελέσματα της δράσης των προσώπων. Η περιγραφή μέσα στην αφήγηση ανήκει στα (στατικά, δυναμικά) στοιχεία ενός κειμένου, (επιβραδύνει, επιταχύνει) τη δράση και (δημιουργεί ενδιαφέρον, αποδυναμώνει το ενδιαφέρον) για την εξέλιξή της. Επειδή μέσα σ' ένα κείμενο η περιγραφή και η αφήγηση συνδέονται (στενά, χαλαρά), μπορούμε να πούμε ότι η διάκρισή τους είναι (εύκολη, δύσκολη) υπόθεση για τον αναγνώστη.

9.3.2. Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με εκείνα της Β και της Γ, ώστε να γίνει φανερή η συμβολή της περιγραφής και της αφήγησης σε μία ιστορία. (Ένα στοιχείο της στήλης Β δεν θα χρησιμοποιηθεί.)

Α	Β	Γ
<p>I. Η περιγραφή</p> <p>II. Η αφήγηση</p>	<p>α) παρουσιάζει δυναμικά</p> <p>β) απεικονίζει με το λόγο</p> <p>γ) αναφέρεται</p> <p>δ) προκαλεί αισθητική απόλαυση</p> <p>ε) παγώνει</p> <p>στ) παρουσιάζει στατικά</p> <p>ζ) ανήκει</p>	<p>1. στις αιτίες και τα αποτελέσματα των πράξεων των προσώπων.</p> <p>2. το χρόνο εξέλιξης της ιστορίας.</p> <p>3. τα βασικά γνωρίσματα ενός αντικειμένου.</p> <p>4. ένα πρόσωπο, καθώς ενεργεί μέσα στο χρόνο.</p> <p>5. στα στατικά στοιχεία του κειμένου.</p> <p>6. ένα αντικείμενο, ένα πρόσωπο μέσα στο χώρο.</p>

9.3.3. Η στήλη Α του παρακάτω πίνακα περιέχει στίχους από τη ραψωδία Ζ (171-191), όπου ο Γλαύκος αφηγείται στο Διομήδη την ιστορία του Βελλερεφόντη. Να αντιστοιχίσετε τους στίχους με τις αφηγηματικές λειτουργίες της στήλης Β. (Ένα στοιχείο της στήλης Β περισσεύει.)

Α	Β
1. Κι αυτός κινάει, και των αθάνατων τον προβοδούσε η χάρη	α) Αποστολή
2. πρώτα τη Χίμαιρα την άγρια τον πρόσταξε να σκοτώσει	β) Παγίδα
3. μα όπως γυρνούσε, ο Ρήγας του ἔστησε καινούριο δόλο πάλε: / απ' την πλατιά Λυκία ξεδιάλεξε καρτέρι να του στήσουν/ τους πιο αντρωμένους	γ) Υπερφυσικές ικανότητες του αγωνιστή
4. μα κανένας τους δε γύρισε πια πίσω/ τι εκεί τους σκότωσε ο αμεγάδιαστος Βελλερεφόντης όλους.	δ) Αναχώρηση του ήρωα
5. Και τότε εκείνος πια κατάλαβε θεού πως ήταν φύτρα	ε) Συνάντηση με το δωρητή
	στ) Νίκη

9.4. Ερωτήσεις συνδυασμού αντικειμενικού τύπου και σύντομης απάντησης

Αφού διαβάσετε τα παρακάτω κείμενα, να απαντήσετε στις ερωτήσεις που ακολουθούν.

Α Ξαφνικά ο Τομ σταμάτησε να σφυρίζει. Ένας άγνωστος βρισκόταν μερικά μέτρα μπροστά του -ένα παιδί μόλις λίγο μεγαλύτερό του. Το παιδί ἔταν καλοντυμένο κιόλας κι ας ήταν καθημερινή, κι όχι Κυριακή. Αυτό ήταν απλούστατα εξωφρενικό. Το καπέλο του ήταν κατακαίνουργιο, το σακάκι του ήταν καλοκουμπωμένο, χωρίς να του λείπει ούτε ένα κουμπί, και το παντελόνι

του καλοσιδερωμένο. Φορούσε ακόμη και παπούτσια, κι ας ήταν μόλις Παρασκευή. Επί πλέον φόραγε ως και γραβάτα, ένα κορδελάκι με ζωνηρά χρώματα. Το ύφος του ήταν ολοφάνερα ενός πρωτευουσιάνου, πράγμα που έκανε τον Τομ να νιώσει να τον τρώει η ζήλια ως μέσα τα φυλλοκάρδια του. Κι όσο περισσότερο κοιτούσε ο Τομ τούτο το όγδοο θαύμα, τόσο περισσότερο ένιωθε τα χάλια της δικής του αμφίεσης. Δεν μιλούσε ούτε ο ένας ούτε ο άλλος. Στο τέλος ο Τομ είπε:

-Σε νικάω!

Μ. Τουαίν, *Οι περιπέτειες του Τομ Σόγιερ*. Ζαχαρόπουλος, Αθήνα 1995, σ. 15.

- Β** Το φθινόπωρο ξανά βαφτίζει τη γη, τη φρυμμένη από το βαρύ χνώτο του καλοκαιριού. Καινούργιος αστράφτει τότε ο ουρανός στο απόβροχο, πυκνά μυρίζει το παχύ, το μεστωμένο χώμα, κ' η στερνή βλάστηση, το ξερό χορτάρι, το γυμνό δεντρί, λάμπουν με καλοσύνη χερουβική. Τέτοιον είδε τον κόσμο ο Νικηφόρος ο Σγουρός τ' άλλο πρωί που βγήκε από το καλογερικό καλύβι.

Α. Τερζάκης, *Η πριγκιπέσσα Ιζαμπώ*. Εστία, Αθήνα χ.χ., σ. 59.

- Γ** ... και γύρω γύρω υπήρχε πεζούλι και συρματοπλέγματα ψηλά που ολόγυρά τους αγκαλιαστά φύτρωναν περικοκλάδες λογής-λογής. Την Άνοιξη μυρσίνες σε τόνους λευκούς, ρόδινους και μοβ, το Φθινόπωρο άνθη κίτρινα με χρυσές ανταύγειες και κόκκινα φύλλα μ' ανταύγειες μπακιρένιες σαν έπεφτε επάνω τους ο ήλιος. Αν ήθελα μπορούσα να σπρώξω τη σιδερένια πόρτα και να μπω μέσα. Η κυρία Αφροδίτη θα μου πρόσφερε τότε κρέμα ίσως και παγωτό.

Μ. Λυμπεράκη, *Τα ψάθινα καπέλα*. Κέδρος, Αθήνα 1980.

Σε ποιο από τα παραπάνω αποσπάσματα η περιγραφή

- α) εξυπηρετεί τη μετάβαση από το ένα αφηγηματικό μέρος στο άλλο;
 - β) φωτίζει την αφήγηση με άμεσες πληροφορίες;
 - γ) προκαλεί αδημονία και αναμονή;
 - δ) προσφέρει αισθητική απόλαυση;
- (Μία από αυτές τις λειτουργίες περισσεύει.)

Να δικαιολογήσετε τις απαντήσεις σας.

10. ΤΟ ΚΩΜΙΚΟ ΚΑΙ Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥ ΓΕΛΙΟΥ

10.1. Ερωτήσεις ελεύθερης ανάπτυξης

10.1.1. Έχοντας ως αφετηρία το κείμενο που ακολουθεί, να συνθέσετε ένα δικό σας, όπου θα αναφέρετε παραδείγματα ανθρώπινων τύπων που αποτελούν, κατά τη γνώμη σας, αντικείμενο σάτιρας στην εποχή μας. Υποθέστε ότι θα το παρουσιάσετε προφορικά σε μια τηλεοπτική συζήτηση με θέμα «Με ποιους ανθρώπινους τύπους γελούν οι Έλληνες σήμερα» και συνομιλητές θεατρικούς συγγραφείς και γελοιογράφους. Φροντίστε να χρησιμοποιήσετε τουλάχιστον οκτώ από τις υπογραμμισμένες λέξεις.

Η αθηναϊκή κοινωνία του 5ου π.Χ. αιώνα επιδοκίμαζε τους καλούς τρόπους, την ευπρεπή εμφάνιση και τη μετρημένη συμπεριφορά. Όποιος πολίτης κυκλοφορούσε ατημέλητος, γινόταν σύντομα στόχος σκωμμάτων, ενώ οι ανάγωγοι αντιμετώπιζαν τη γλευή των συμπολιτών τους. Λοιδορίες και ειρωνείες, όμως, συνόδευαν και τους κομψεύομενους και όσους έκαναν επίδειξη πλούτου. Η διακωμώδηση των τύπων του φλύαρου, του υπναρά ή του λαίμαργου ήταν πάντοτε στο στόχαστρο των κωμωδιογράφων. Δεν απέφευγαν το διασυρμό ακόμη και οι πολιτικοί άνδρες. Συχνά στις κωμωδίες του ο Αριστοφάνης σατιρίζει με καυστικότητα εξέχοντα πρόσωπα της εποχής του. Εμπαίζει τον Κλέωνα για την έπαρση και τη φιλοπόλεμη διάθεσή του, γλευάζει τις ιδέες του Σωκράτη και διασύρει τον Ευριπίδη για την ταπεινή καταγωγή της μητέρας του.

(Οι πληροφορίες που χρησιμοποιήθηκαν στο παραπάνω κείμενο προέρχονται από το βιβλίο των Κολόμποβα Κ.Μ.& Οζερτσάικα Ε.Λ. *Η καθημερινή ζωή στην αρχαία Ελλάδα*. Παπαδήμα, Αθήνα 1988.)

10.1.2. Αφού παρακολουθήσετε ένα επεισόδιο μιας κωμικής σειράς στην τηλεόραση

- α) να αφηγηθείτε με συντομία την υπόθεση και
- β) να δείξετε για ποιο λόγο προκαλεί ή δεν προκαλεί γέλιο.

10.1.3. Να αφηγηθείτε την υπόθεση μιας παλιάς δακρύβρεχτης ελληνικής ταινίας με κωμικό ύφος.

10.2. Ερωτήσεις σύντομης απάντησης

Αφού διαβάσετε τα παρακάτω κείμενα, να απαντήσετε στις ερωτήσεις που ακολουθούν.

A Ένα όμορφο πρωινό, την ώρα που η Ευρώπη μαζί με τις φίλες της μάζευε λουλούδια σ' ένα λιβάδι, όχι μακριά από το γιαλό, ο Δίας πλησίασε τα κορίτσια, μεταμορφωμένος σε ταύρο, ολόλευκο και γεμάτο ημεράδα, με μύριες χάρες απλωμένες πάνω στο δυνατό κορμί του, που το φώτιζαν δύο αθώα μάτια και, απ' αυτά ψηλότερα, τα δυο του κέρατα, ολόχρυσο ένα μισοφέγγαρο απάνω στο κεφάλι. Με ήμερο μουκάνισμα πέρασε δίπλα απ' τα κορίτσια και πήγε και ξαπλώθηκε μπρος στα πόδια της Ευρώπης. Τα κορίτσια γοητεύτηκαν, ξεθάρρεψαν και άρχισαν να τον περιεργάζονται με θαυμασμό. Σε λίγο η Ευρώπη, χαρούμενη και γελαστή, πήδησε στη ράχη του. Τότε μεμιάς ορθώθηκε το ζώο και όρμησε κατά το πέλαγος. Η κόρη, γαντζωμένη πάνω στη ράχη του για να μην τσακιστεί, ξεφώνιζε απελπισμένη, όμως οι φίλες της είχαν σκορπίσει πανικόβλητες. Έτσι ο Δίας πέτυχε το σκοπό του. Για το θέλημα του θεού οι θάλασσες γαλήνεψαν, τα δελφίνια πηδούσαν γύρω από το θεϊκό ταύρο, οι Νηρηίδες χόρευαν, οι Τρίτωνες φυσούσαν μέσα σε μεγάλες κοχύλες και ο Ποσειδώνας βγήκε από τα βάθη της θάλασσας να συγχαρεί τον μεγάλο αδελφό. Και η πομπή κατέληξε στις Κρήτης τ' ακρογιάλια, στον τόπο που πιο πολύ απ' όλους είχε δικό του ο Δίας, γιατί σ' αυτόν τον τόπο ο μεγάλος θεός είχε γεννηθεί και είχε μεγαλώσει.

Η Ελληνική Μυθολογία, Οι ήρωες. Εκδοτική Αθηνών, Αθήνα 1986, σσ. 259-260.

B Η Ευρώπη ... Ένας μύθος γεμάτος ποίηση και ρομαντισμό ... Ήτανε, λέει, στις όχθες της Συρίας ένας βασιλιάς που λεγότανε Φοίνικας ή Αγήνορας. Πεντάμορφη η κοπέλα του είχε βγει μια μέρα με τις φιλενάδες της στα περιβόλια και μάζευε λουλουδάκια.

Τραγουδούσανε τα κοριτσάκια, πικ-νικ είχανε, χαρές κάνανε, και νά σου περαστικός ο Δον Χουάν Ζευς. Την είδε την πιτσιρίκα και μουρλάθηκε. Ο Ζευς σκέφθηκε την απαγωγή και μάλιστα με τρόπο πολύ πονηρό. Πιάνει μόνος του και μεταμορφώνεται σε ταύρο. Αλλά ένα ταυράκι κούκλα. Ζωηρό, τσαχπίνικο, παιχνιδιάρικο και το κυριότερο, με αναπνοή που μύριζε λεβάντες. Ζύγωσε τώρα το ταυράκι τα κορίτσια.

-Αχ τι ωραίο ...

Το χάιδεψε η Ευρώπη, γονατίζει το ταυράκι στα πόδια της, τρελαίνεται η μικρή.

-Καλέ αυτό είναι σα σκυλάκι.

Παιχνίδια λοιπόν με τον ταύρο, κάθεται και στη ράχη του η Ευρώπη και φωνάζει και τις άλλες. Ξαφνικά, όπως την είχε στη ράχη του την Ευρώπη, φεύγει σαν αστραπή και τρέχει στη θάλασσα.

Η Ευρώπη τά 'χασε.

-Σταθείτε κύριε ταύρε. Θα πέσω.

Και γαντζώνεται από τα κέρατά του μη πέσει και σκοτωθεί το κορίτσι κι ο Δίας, παρντόν το δαμάλι ήθελα να πω, αμολιέται στη θάλασσα και από πίσω τρέχουνε Τρίτωνες και Νεράιδες με γέλια και χαρές κι η Ευρώπη έχασε το μπούσουλα.

Ο Δίας μόλις έφτασε στη σπηλιά, ζανάγινε Δίας. Η μικρή τρελάθηκε.

N. Τσιφόρος, Ελληνική Μυθολογία. Ερμής, Αθήνα 1970, σσ. 62-63.

1. Να εντοπίσετε τα κωμικά στοιχεία του κειμένου Β.
2. Ποια από αυτά αποτελούν υποβάθμιση (burlesque), δηλαδή εκφράζονται με τρόπο κατώτερο (λιγότερο επίσημο) απ' ό,τι κανονικά χρησιμοποιείται ανάλογα με το περιεχόμενο της αφήγησης;
3. Ο Δον Χουάν ήταν ένας Αυστριακός ιππότης που πήρε μέρος στη ναυμαχία της Ναυπάκτου (1571), αλλά έμεινε περισσότερο γνωστός για τη γοητεία του. Πώς δημιουργείται το αστείο στη φράση «Δον Χουάν Ζευς»;
4. Ποια είναι η πρόθεση του συγγραφέα του κειμένου Α και ποια του κειμένου Β;
5. Σε ποια περίπτωση φαντάζεστε ότι θα μπορούσατε να αφηγηθείτε την ιστορία με τον τρόπο του κειμένου Α και σε ποια μ' εκείνον του κειμένου Β;

10.3. Ερωτήσεις αντικειμενικού τύπου

10.3.1. Να συμπληρώσετε τα κενά των παρακάτω προτάσεων με το σωστό τύπο του κάθε φορά κατάλληλου επιθέτου από αυτά που δίνονται (ένα επίθετο δεν θα χρησιμοποιηθεί).

ανάρμοστο	ειρωνικό	νευρικό	σαρδόνιο
ανόητο	εκνευριστικό	πονηρό	τρανταχτό
αυθόρμητο	θριαμβευτικό	προσποιητό	

1. Με ένα γέλιο έκλεισε το τάβλι. «Σας νίκησα πάλι», φώναξε.
2. Καθώς έβλεπε τον ομιλητή να σαστίζει και να χάνει τα λόγια του, ένα γέλιο άρχισε να τον κυριεύει, εντελώς
3. για την περίπτωση.
4. Είναι τόσο συγκρατημένος πάντοτε, τόσο κύριος του εαυτού του, σχεδόν ψυχρός. Ποτέ δεν έχω δει γέλιο στο πρόσωπό του.
5. Εφόσον δεν μπορείτε να συγκρατηθείτε, περάστε έξω. Το γέλιο σας κατήντησε
6. Το γέλιο του τον πρόδωσε. Όλοι κατάλαβαν ότι κάποια φάρσα είχε σκαρώσει πάλι.
7. Δεν μπορείς να καθίσεις μαζί τους σε δημόσιο χώρο. Τα γέλια τους σε κάνουν ρεζίλι.
8. Όλες οι προτάσεις της αντιμετωπίστηκαν με γελάκια. Ήταν φανερό ότι δεν την συμπαθούσαν.
9. γέλια ακολούθησαν το κρύο ανέκδοτο του κ. προϊσταμένου.
10. Έτσι όπως γελούσε μόνος του, χωρίς να τον συμμερίζεται κάποιος από τους υπόλοιπους και ενώ όλοι μιλούσαν σοβαρά, το γέλιο του φαινόταν

10.3.2. Να συμπληρώσετε τα κενά στο ακόλουθο απόσπασμα με το σωστό τύπο των λέξεων που δίνονται (μία περισσεύει).

αστείο	κοροϊδία	χλεύη	γέλιο	σάτιρα
--------	----------	-------	-------	--------

Η παρωδία είναι κατ' εξοχήν μέθοδος και Στόχος της είναι να προκαλέσει το/τη(ν)

..... εις βάρος του σατιριζόμενου και, σπανιότερα, να γελοιοποιήσει τον σατιριζόμενο σε σημείο που να τον κάνει να πέσει στα μάτια του κοινού. Το/Η στην παρωδία γεννιέται από την παράθεση και συνύπαρξη μέσα στα ίδια συμφραζόμενα δύο διαφορετικών, συχνά αντιθετικών, επιπέδων ύφους, π.χ. του υψηλού με το καθημερινό ή και χυδαίο.

Γ. Σηφάκης, *Προβλήματα μετάφρασης του Αριστοφάνη*. Στιγμή, Αθήνα 1985, σ. 22.

10.3.3. Α) Σημειώνοντας X στο αντίστοιχο πλαίσιο, να δείξετε ποια από τις ακόλουθες παροιμίες εκφράζει⁷ :

1. διάθεση χαριτολογίας

- α) Το μεγάλο ψάρι τρώει το μικρό.
- β) Μπρος τα κάλλη τι 'ναι ο πόνος.
- γ) Άναβε το λύχνο σου προτού να σ' εύρει η νύχτα.
- δ) Στου κουφού την πόρτα όσο θέλεις βρόντα.

2. κακεντρεχή σχολιασμό

- α) Όπου ακούς πολλά κεράσια, κράτα και μικρό καλάθι.
- β) Ο κόσμος το 'χει τούμπανο και συ κρυφό καμάρι.
- γ) Άλλα τα μάτια του λαγού κι άλλα της κουκουβάγιας.
- δ) Είπε ο γάιδαρος τον πετεινό κεφάλι.

3. καγχασμό σε βάρος προσώπου

- α) Καθαρός ουρανός αστραπές δε φοβάται.
- β) Κόρακας κοράκου μάτι δε βγάζει.
- γ) Από δήμαρχος κλητήρας.
- δ) Πέτρα που κυλάει χόρτο δε μαζεύει.

4. εμπαιγμό σε βάρος προσώπου

- α) Όποιος έχει πολύ πιπέρι, βάζει και στα λάχανα.

⁷ Απαντήσεις: 1β, 2β, 3γ, 4β, 5α.

- β) Ο χωριάτης κι αν πλουτίσει, το τσαρούχι δεν τ' αφήνει.
- γ) Αν τους γονείς σου δεν τιμάς, ποιος θα τιμήσει εσένα;
- δ) Μην τάξεις τ' άγιου κεριά και του παιδιού κουλούρι.
5. σαρκασμό
- α) Άρπαξε να φας και κλέψε να ' χεις.
- β) Κάθε θάμα τρεις ημέρες και το μεγάλο τέσσερις.
- γ) Κάθε πράγμα στον καιρό του κι ο κολιός τον Αύγουστο.
- δ) Μαζί μιλούν, χώρα καταλαβαίνουν.
- B) Να δικαιολογήσετε τις επιλογές σας.

10.4. Ερωτήσεις συνδυασμού αντικειμενικού τύπου και σύντομης απάντησης

10.4.1. Να επιλέξετε την κάθε φορά σωστή απάντηση και να δικαιολογήσετε τις επιλογές σας⁸.

1. Ποια από τις ακόλουθες φράσεις αποτελεί λογοπαίγνιο;
- α) -Τι κάνεις Γιάννη; -Κουκιά σπέρνω.
- β) Άσπρη πέτρα ξεξασπρη κι απ' τον ήλιο ξεξασπρότερη.
- γ) Ο φούρναρης ζυμώνει και η μοναχή ζει μόνη.
- δ) Ψηλός ψηλός καλόγερος και πίττα το κεφάλι.
2. Ποια από τα ακόλουθα έργα είναι παρωδία;
- α) Η «Αληθινή ιστορία» του Λουκιανού.
- β) Ο μύθος του Αισώπου «Η Αλεπού και ο κόρακας».
- γ) Η «Βατραχομυομαχία».
- δ) Ο «Δον Κιχώτης» του Θερβάντες.
3. Ποια είναι η κύρια πρόθεση εκείνου που διακωμωδεί ένα πρόσωπο, μια κατάσταση, μια συμπεριφορά;
- α) να δημοσιοποιήσει αδυναμίες,
- β) να γελοιοποιήσει,

⁸ Απαντήσεις: 1γ, 2γ, 3β.

- γ) να καυτηριάσει κακές συνήθειες,
- δ) να υπερτονίσει αρνητικές συνέπειες.

10.4.2. Αφού διαβάσετε τα παρακάτω κείμενα, να απαντήσετε στις ερωτήσεις που ακολουθούν.

A *Απρόβλεπτο! Κωμικό! Πραγματικό! Ένα ακόμη θεατρικό ανέκδοτο. Συνέβη προχθές στο Πειραματικό Θέατρο της Αθήνας της Μαριέτας Ριάλδη, όπου παίζεται ο «Ματωμένος γάμος». Βράδυ λοιπόν προχωρημένο, η παράσταση έχει αρχίσει εδώ και 20 λεπτά. Είναι η στιγμή που η Μαριέτα Ριάλδη λέει στην υποτιθέμενη γειτόνισσα που μπαίνει στη σκηνή «καλώς τηνε». Ακριβώς την ίδια στιγμή μπαίνει στην αίθουσα μια καθυστερημένη θεατής, που ακούγοντας το «καλώς τηνε» αρχίζει ακαριαία να δικαιολογείται. Με συγχωρείτε, είχε μπουτιλιάρισμα, δεν έβρισκα και πάρκινγκ... Κενό αμηχανίας και μετά γέλια από κοινό και ηθοποιούς.*

Από τον ημερήσιο τύπο

B *-Δεν θέλω να μου πεις πάλι την ιστορία της Μαρίας, θέλω να μου γνωρίσεις επιτέλους τη Μαρία της ιστορίας.*

Γ Πέμπτη

Δυνατός βομβαρδισμός του Λονδίνου χτες. Σήμερα το πρωί ατμόσφαιρα ανησυχίας στους δημοσιογράφους. Ένας παλαίμαχος ανταποκριτής (...) γύρευε να μάθει, λέει, τις λεπτομέρειες του βομβαρδισμού από δύο Άγγλους της πρεσβείας. Το σπουδαίο νέο, του αποκρίθηκαν, είναι τούτο: Οι Γερμανοί αξιωματικοί του στρατού που μπήκε στη Ρουμανία γέμισαν ένα μεγάλο ξενοδοχείο του Βουκουρεστίου. Οι μπότες που έβγαλαν έξω από τις κάμαρές τους για να τις γυαλίσουν, ήταν όλες ίδιες. Οι υπηρέτες φυσικά τις μπέρδεψαν. Φανταστείτε τι έγινε το άλλο πρωί.

Γ. Σεφέρης, *Μέρες Γ'*. Ίκαρος, Αθήνα 1984, σσ. 255-257.

Δ *Τι να πω κύριε πρόεδρε. Εγώ, της πιάτσας είμαι, πλην όμως άνθρωπος ουχί πονηρός, τουτέστιν λέω πάντα το προεπούμενο. Το παλικαράκι, να πούμε, πάντα με επιταγές φίνες με πλέρωνε, ουδόλως πως καθυστερούσε τας υποχρεώσεις του.*

Ε *Η κυρία με σήκωσε προχτές στον πίνακα. (...) Μετά, λέει, να λύσω το πρόβλημα με τα δύο αυτοκίνητα που ξεκίνησαν την ίδια στιγμή, το ένα από την Αθήνα και το άλλο από τις Σέρρες με εξήντα χιλιόμετρα το ένα και εβδομήντα το άλλο και το ένα πήγαινε και το άλλο ερχόταν και έπρεπε να βρω πού θα συναντηθούν κι ο Μωϋσής που είδε ότι δεν ήξερα, φώναζε στην Αμαλιάδα και τα παιδιά γελάσανε, αλλά άμα σήκωνε εκείνα, δε θα γελούσανε και θα γελούσα εγώ.*

Κ. Ντελόπουλος, *Ο Άκης και οι άλλοι*. Γνώση, Αθήνα 1990, σ. 38.

ΣΤ *Μια μέρα είδαμε σπίτι μας ένα ποντίκι. Περαιστικό θα ήτανε ή λάθος πόρτα βρήκε ανοιχτή. Η μητέρα μου σχεδόν κολακεύτηκε, το καμάρωσε. Ποντίκια, μόνο σε σπίτια πλουσίων έμπαιναν. Προπολεμικώς είχαμε και μεις κάμποσα, παρότι, ποντίκι σπίτι μας η μητέρα μου το είχε σχεδόν για ατιμία, ήταν πολύ της καθαριότητας γυναίκα. Είχαμε πάντοτε φάκα, στο δόκανο ψωμάκι τηγανισμένο στο λάδι. Με την κατάρρευση του αλβανικού, δεν ζαναείδε ψωμάκι η φάκα.*

Π. Μάτεσις, *Η μητέρα του σκύλου*. Καστανιώτης, Αθήνα 1995, σ. 88.

Z ΠΡΟΕΔΡΟΣ: *Την ξέρεις την κυρία;*

ΝΕΥΡΙΚΟΣ: Όχι κύριε πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Τότε λοιπόν; Πώς σου ήρθε να δώσεις ένα χαστούκι σε μια κυρία, που ούτε την ξέρεις, ούτε την είχες δει άλλη φορά; (...) Λέγε πως έγινε το επεισόδιο.

ΝΕΥΡΙΚΟΣ: Μάλιστα κύριε πρόεδρε. Είμαστε μέσα στο τραμ. Εγώ εδώ, αυτή εκεί. Καθόμουν απέναντί της, καθόταν απέναντί μου. Ακούστε τώρα. Έρχεται ο εισπράκτωρ, της ζητά το εισιτήριο. Ανοίγει τη μεγάλη τσάντα, βγάζει το μικρό τσαντάκι, κλείνει τη μεγάλη τσάντα ανοίγει το μικρό τσαντάκι, βγάζει τα λεπτά, κλείνει το μικρό τσαντάκι, ανοίγει τη μεγάλη τσάντα, βάζει μέσα το μικρό τσαντάκι, κλείνει τη μεγάλη τσάντα, δίνει τα λεπτά στον εισπράκτορα.

Δ. Ψαθάς, Ο νευρικός κύριος. Μαρή, Αθήνα χ.χ., σσ. 64-65.

Σε ποιο από τα παραπάνω αποσπάσματα γελοούμε, επειδή:

1. βλέπουμε ένα σφάλμα, μια αδεξιότητα, ένα λάθος (γέλιο ανωτερότητας);
.....
2. κάτι μας προκαλεί έκπληξη;
3. συμβαίνει μια παρεξήγηση, μια σύγχυση της ταυτότητας δύο προσώπων;
.....
4. έχουμε αντιστροφή των όρων;
5. έχουμε μεταφορά σε ύφος που δεν ταιριάζει στον ομιλητή και μάλιστα υπερβολή (από το ταπεινό στο υψηλό);
6. επαναλαμβάνεται ένας λόγος, ή μια κίνηση;
(Ένα από τα αποσπάσματα περισσεύει)

Να δικαιολογήσετε τις απαντήσεις σας.

11. ΣΥΝΟΧΗ

11.1. Ερωτήσεις ελεύθερης ανάπτυξης

Η χρήση των μηχανισμών συνοχής εξαρτάται από την επικοινωνιακή περίσταση, το είδος του κειμένου, καθώς και από τις προθέσεις και το ύφος του συντάκτη του. Λαμβάνοντας αυτά υπόψη, να συνθέσετε:

- α) Έναν κανονισμό λειτουργίας του σχολείου, για να αναρτηθεί σε περίοπτα σημεία των σχολικών αιθουσών, με οικονομία στις αρθρωτικές λέξεις και φράσεις,
- β) Ένα σύντομο κείμενο (200-250 λέξεων) όπου παρουσιάζετε, σε συζήτηση με απαιτητικούς συνομιλητές, την άποψή σας για την τάση των γονέων να συνοδεύουν τα παιδιά τους (στο ωδείο, στις βραδινές εξόδους κτλ). Να προσέξετε ιδιαίτερα τις συνδετικές, μεταβατικές και επεξηγηματικές λέξεις και φράσεις.
- γ) Ένα κείμενο, για να αναγραφεί σε χαρτόνι και να αναρτηθεί σε αίθουσα του σχολείου στην οποία φιλοξενείται μία εκδήλωση για το περιβάλλον, όπου χρησιμοποιείτε επαναλήψεις λέξεων, για να προσδώσετε έμφαση στα γραφόμενα (π.χ. «Αν δεν σταματήσουμε τώρα την αποψίλωση των δασών, αν δεν ..., αν δεν ..., αν δεν ..., τότε ...»).

11.2. Ερωτήσεις σύντομης απάντησης

11.2.1. Ένα παιδί του περιβάλλοντός σας σάς φέρνει ένα κείμενό του για να του πείτε τη γνώμη σας ή και να το διορθώσετε. Το κείμενο αποτελεί τμήμα μιας συνθετικής εργασίας, με ζητούμενο την επίδραση των αρχαίων ελληνικών μύθων στα σύγχρονα πνευματικά και καλλιτεχνικά έργα. Εσείς βρίσκετε ότι το κείμενο υστερεί ως προς τις συνδετικές και μεταβατικές λέξεις και φράσεις, τα αναφορικά στοιχεία και γενικά ως προς τους μηχανισμούς συνοχής. Πώς θα διαμορφωθεί το παρακάτω κείμενο μετά από τις δικές σας υποδείξεις;

Τις προάλλες είδα μία ταινία που μου έκανε εντύπωση. Ο τίτλος της είναι «Ωραία μου κυρία». Έχει κοινά σημεία με το μύθο του Πυγμαλίωνα.

Ήταν ένας γλύπτης από την Κύπρο. Ερωτεύτηκε ένα άγαλμα που κατασκεύασε και παρίστανε τη θεά Αφροδίτη. Αυτή τον λυπήθηκε, έδωσε πνοή στο άγαλμα.

Αυτός έζησε μαζί της. Απέκτησε ένα γιο, τον Πάφο. Έγινε ο επώνυμος ήρωας της Πάφου.

Στην ταινία, τη θέση του Πυγμαλίωνα έχει ένας Άγγλος καθηγητής της φωνολογίας. Περιφέρεται στις συνοικίες της πόλης του. Καταγράφει σ' ένα σημειωματάριο την προφορά διαφόρων ανθρώπων, κυρίως λαϊκών. Ένα βράδυ βροχερό, έξω από την Όπερα, άκουσε μια ανθοπώλιδα, την Ελίζα, να διαφημίζει τα λουλούδια της. Ενδιαφέρθηκε για την προφορά της. Τη γνώρισε και την πήρε στο σπίτι του. Έβαλε στοίχημα μ' έναν φίλο και συνάδελφό του ότι σε λίγο καιρό θα μπορούσε να την εκπαιδεύσει να μιλάει, όπως μία μορφωμένη κυρία της «ανώτερης» κοινωνίας. Θα έκανε το πείραμα να την παρουσιάσει σε μια δεξίωση, χωρίς κανείς να καταλάβει ότι δεν προέρχεται από τον κύκλο τους. Πέτυχε και κέρδισε το στοίχημα. Ήταν το δημιούργημά του. Την αγάπησε και αυτή επίσης. Παντρεύτηκαν και όλα τελείωσαν σχεδόν σαν παραμύθι.

11.2.2. Είστε ο διευθυντής συντάξεως του περιοδικού του σχολείου σας. Το επόμενο φύλλο της είναι αφιερωμένο στο περιβάλλον. Ένας συμμαθητής σας έφερε τα παρακάτω κείμενα. Κρίνετε ότι το κείμενο Α πρέπει να είναι πιο εμφατικό και γι' αυτό θα πρέπει να περιέχει επαναλήψεις και συνώνυμα. Αντιθέτως, θεωρείτε ότι στο κείμενο Β οι επαναλήψεις και τα συνώνυμα είναι κουραστικά και πρέπει να αντικατασταθούν με αναφορικά και ελλείψεις. Να διαμορφώσετε αναλόγως αυτά τα κείμενα.

Α *Η ρύπανση του εδάφους δεν προκαλείται μόνο από τα πλαστικά που δε διασπώνται, αλλά και τα φυτοφάρμακα. Αυτά πάλι δε ρυπαίνουν απλώς, αλλά μπορούν να διαταράξουν ένα οικοσύστημα. Καλλιέργειες στο Βόρνεο ραντίστηκαν πριν από μερικά χρόνια για να εξοντωθούν τα κουνούπια. Μερικά από αυτά φαγώθηκαν από σαύρες, ενώ ήταν ακόμη ζωντανά. Αυτές έγιναν πιο δυσκίνητες, λόγω του φαρμάκου, και διευκολύνθηκαν οι γάτες να τις πιάσουν και να τις φάνε. Το φάρμακο που είχαν σκότωσαν τις γάτες. Λιγότερες γάτες, περισσότερα ποντίκια. Αυτά μετέφεραν ασθένειες σε ανθρώπους και ζώα. Δεν υπήρχαν πολλές σαύρες και ο αριθμός των κουνουπιών μεγάλωσε. Κατέστρεψαν τις καλλιέργειες τις οποίες τα φυτοφάρμακα υποτίθεται ότι προστάτευσαν.*

B Τα φυτοφάρμακα των καλλιεργειών παρασύρονται μερικές φορές από τη βροχή. Οι χημικές ουσίες οι οποίες περιέχονται σ' αυτό είδος φαρμάκων, δηλαδή στα φυτοφάρμακα μολύνουν τα ποτάμια. Από την άλλη πλευρά, τα ποτάμια μολύνονται περισσότερο από οτιδήποτε άλλο από τους υπονόμους των πόλεων και τα βιομηχανικά απόβλητα. Το νερό από το μπάνιο, τις τουαλέτες και τις κουζίνες περιέχει χημικές ουσίες. Αυτό το νερό από το μπάνιο, τις τουαλέτες και τις κουζίνες διοχετεύεται στα παραπήσια ποτάμια, λίμνες και θάλασσες. Χιλιάδες βιομηχανιών αδειάζουν τόνους πετρελαίου, μεταλλικών αποβλήτων και χημικών ουσιών στα ποτάμια. Τότε, το νερό αυτών των ποταμών με το πετρέλαιο, τα απόβλητα και τις χημικές ουσίες δεν είναι μόνο ακατάλληλο για να το πιούμε, αλλά είναι και θανατηφόρο για πολλές μορφές μικροσκοπικών ζώων και φυτών, δηλαδή μικροοργανισμών. Ορισμένοι από τους μικροοργανισμούς που επιπλέουν στον ωκεανό παράγουν περισσότερο από το μισό οξυγόνο που μας επιτρέπει να αναπνέουμε. Έτσι, σκοτώνοντας αυτούς τους μικροοργανισμούς των ωκεανών με το πετρέλαιο, τα μεταλλικά απόβλητα και τις χημικές ουσίες των ποταμών που εκβάλλουν στους ωκεανούς, σκοτώνουμε και τα φυτά της ξηράς και, τελικά, και το ίδιο το ανθρώπινο είδος.

11.2.3. Βρίσκεστε στο Λονδίνο για ολιγοήμερες διακοπές. Ένα μέλος της παρέας σας στέλνει μία επιστολή στην οικογένειά του στην Ελλάδα. Γράφει το κείμενο πρώτα στο πρόχειρο και μετά το μεταφέρει σε ένα ωραίο χαρτί αλληλογραφίας. Κατά την αντιγραφή, προσθέτει μερικές λέξεις και φράσεις και επιφέρει και μικρές αλλαγές.

- α) Αφού διαβάσετε τα δύο κείμενα, να επισημάνετε και να εξηγήσετε αυτές τις προσθήκες και αλλαγές.
- β) Ποια από τα δύο κείμενα προτιμάτε και γιατί;

A (Στο πρόχειρο)

Αγαπημένοι μου μαμά και μπαμπά,

το Λονδίνο είναι ανεξάντλητο. Πήγαμε για ψώνια, εκεί όπου πηγαίνουν συνήθως οι επισκέπτες. Είδαμε πολλές και ενδιαφέρουσες αντίκες. Ακριβές οι περισσότερες, απλώς τις θαυμάσαμε. Μπήκαμε και σ' ένα τεράστιο κατάστημα, «Χάροντς» το λένε. Βρίσκεις από καρφίτσες μέχρι πιάνο. Ξοδέψαμε σχεδόν μια ημέρα. Το συνάλλαγμά μας δεν άντεχε σπουδαίες αγορές. Ξεπεράσαμε την επιθυμία μας για βιτρίνες και στραφήκαμε προς ... πνευματικότερες αναζητήσεις. Το Βρετανικό Μουσείο μας απασχόλησε δύο μέρες και λίγες ήταν. Πινακοθήκη, πλανητάριο, μουσείο κέρινων ομοιωμάτων, καθεδρικός ναός του Αγίου Παύλου, μουσείο επιστημών. Επιδοθήκαμε και σε περιηγήσεις. Ανάκτορα του Μπάκιγγαμ, πύργος του Λονδίνου, ζωολογικός κήπος. Χτες δεν άντεχα να περπατήσω άλλο. Στρογγυλοκαθίσαμε σ' ένα θέατρο και απολαύσαμε ένα μιούζικαλ. Θα πάμε βόλτα με караβάκι στον Τάμεση και εκδρομή με τρένο σε δύο πολύ παλιές πόλεις, την Οξφόρδη και το Κέιμπριτζ.

Περισσότερα θα πούμε από κοντά.

Σας φιλώ.

Β (Στο χαρτί αλληλογραφίας)

Αγαπημένοι μου μπαμπά και μαμά,

το Λονδίνο είναι μια πόλη που δεν την εξαντλεί κανείς τόσο εύκολα. Η μάλλον είναι ανεξάντλητη. Ας πάρω, όμως, τα πράγματα με τη σειρά. Κατ' αρχάς πήγαμε για ψώνια, εκεί όπου πηγαίνουν συνήθως οι επισκέπτες. Εκτός των άλλων, είδαμε και αντίκες, μόνο που ήταν ακριβές και απλώς τις θαυμάσαμε. Τη δεύτερη μέρα μπήκαμε σ' ένα τεράστιο κατάστημα που λέγεται «Χάροντς» και όπου βρίσκεις από καρφίτσες μέχρι πιάνο. Εκεί, ξοδέψαμε σχεδόν μία μέρα. Βέβαια, το συνάλλαγμά μας δεν άντεχε σπουδαίες αγορές. Άλλωστε, ξεπεράσαμε την επιθυμία για βιτρίνες και έτσι στραφήκαμε προς ... πνευματικότερες αναζητήσεις. Πιο συγκεκριμένα, το Βρετανικό Μουσείο μας απασχόλησε δύο ημέρες και λίγες ήτανε. Τις επόμενες δύο ημέρες, πινακοθήκη, πλανητάριο, μουσείο κέρινων ομοιωμάτων, καθεδρικός ναός του Αγίου Παύλου, μουσείο επιστημών. Στη συνέχεια, επιδοθήκαμε σε περιηγήσεις: ανάκτορα του Μπάκιγγαμ, πύργος του Λονδίνου, ζωολογικός κήπος. Βέβαια, μετά από όλα αυτά, χτες δεν άντεχα να περπατήσω άλλο. Έτσι, στρογγυλοκαθίσαμε σ' ένα θέατρο και απολαύσαμε ένα μιούζικαλ.

Πάντως, τις ημέρες που απομένουν, θα πάμε βόλτα με το караβάκι στον Τάμεση, καθώς και εκδρομή σε δύο παλιές πόλεις, την Οξφόρδη και το Κέιμπριτζ.

Περισσότερα θα πούμε από κοντά.

Σας φιλώ.

11.2.4. Στο μάθημα της γλώσσας σας έχει ζητηθεί να συνθέσετε ένα κείμενο σχετικά με μια πρόσφατη επιστημονική εξέλιξη. Εσείς παρακολουθείτε μία συναφή εκπομπή στην τηλεόραση και κρατάτε τις παρακάτω σημειώσεις. Να συμπληρώσετε, όπου χρειάζεται, και να αρθρώσετε τις ασύνδετες προτάσεις και περιόδους, ώστε να αποτελέσουν συνεχές κείμενο.

- α) Μικροχειρουργική -πάντοτε χρονοβόρα και κουραστική.
- β) Εγχείρηση στο Μάντσεστερ για συγκόλληση αποκομμένου χεριού διήρκεσε 19 ώρες -μάλλον ρεκόρ.
- γ) Μεγάλη πρόοδος σημειώθηκε τα τελευταία χρόνια.
- δ) Η ένωση αρτηριών και αγγείων διαμέτρου μισού χιλιοστού διευκολύνθηκε με την τελειοποίηση μικροσκοπίου με δύο ή τρεις κεφαλές - επιτρέπει σε αντίστοιχους χειρουργούς να εργάζονται ταυτοχρόνως.
- ε) Βελτιώθηκαν τα συρραπτικά υλικά - παρασκευάστηκαν πιο αποτελεσματικά φάρμακα.
- στ) Βελτιώθηκαν οι τεχνικές αναισθησίας (σημαντικό, όταν ο ασθενής πρέπει να είναι ναρκωμένος για 19 ώρες).
- ζ) Ενισχύθηκε η ψυχοθεραπεία για ψυχολογική στήριξη του ασθενούς.
- η) Αξίζουν τον κόπο;
- θ) Ένας χειρουργός επιφυλάσσεται: Δεν είναι πολύ πιθανό ότι ένας ασθενής θα ανακτήσει πλήρως την αίσθηση της αφής -να ξεχωρίζει τη διαφορά ανάμεσα σ' ένα νόμισμα κι ένα συνδετήρα χαρτιών.
- ι) Άλλος υποστηρίζει: Ένα επανασυνδεδεμένο μέλος είναι προτιμότερο από ένα τεχνητό.

11.3. Ερωτήσεις αντικειμενικού τύπου

11.3.1. Οι ακόλουθες προτάσεις και περίοδοι συναποτελούν το κείμενο μιας επιστολής, αλλά είναι ανακατεμένες. Βασιζόμενοι κυρίως στις υπογραμμισμένες λέξεις και φράσεις, να αποκαταστήσετε τη σωστή σειρά σημειώνοντας τον αύξοντα αριθμό στα πλαίσια που προηγούνται.

- α) Και τότε ήταν που συνειδητοποιήσαμε τους ήχους της φύσης και κυρίως το κύμα που έσκαγε απαλά.
- β) Τη θυμάσαι; Κάτω από το βενετσιάνικο κάστρο.
- γ) Αυτά προς το παρόν, περισσότερα ελπίζω να πούμε διά ζώσης στις διακοπές.
- δ) Δηλαδή η ζωή κυλά με τον κανονικό ρυθμό της και δεν συμβαίνουν εξαιρετικά γεγονότα.
- ε) Όπως φαντάζεσαι, στην αρχή κάναμε πολύ θόρυβο, αστεία, φωνές, κυνηγητά.
- στ) Η μάλλον, μέχρι νωρίς το πρωί.
- ζ) Πραγματικά, ήταν η σειρά μου να σου γράψω, όπως παρατηρείς, αλλά δεν έχω πολλά νέα τον τελευταίο καιρό.
- η) Στο τέλος, μαζέψαμε τα σκουπίδια, τα φορτώσαμε μαζί με τα άλλα πράγματα στο αυτοκίνητο και επιστρέψαμε στις βάσεις μας.
- θ) Κι έτσι, φορτώσαμε στα αυτοκίνητα τα φαγητά, τα γλυκά, καρέκλες, τραπεζάκια και τα συναφή, μέχρι και φαναράκια είχε προβλέψει -αυτά τα κινέζικα με το κερί.
- ι) Αντί για το συνηθισμένο πάρτι στο σπίτι πρότεινε να μεταφερθούμε σ' εκείνη την παραλία που πηγαίνουμε, όταν θέλουμε να αποφύγουμε την πολυκοσμία.
- ια) Στη συνέχεια, φυσικά, ταράξαμε πάλι της νύχτας τη σιγαλιά, ανάψαμε μια φωτιά, γιατί έκανε και ψύχρα και τραγουδήσαμε μέχρι αργά.
- ιβ) Εκτός από αυτά, έφερα κι εγώ μια λάμπα θυέλλης κι ο Νίκος μια πετρελαίου, της γιαγιάς του.
- ιγ) Ευχαριστώ πολύ για την επιστολή σου, που έλαβα σήμερα.
- ιδ) Αλλά μόλις αρχίσαμε να τρώμε, η φασαρία σταμάτησε.
- ιε) Επιπλέον, ο Γιώργος έφερε την κιθάρα του και ο Πέτρος τη φουσαρμόνικα.
- ιστ) Για να γίνω πιο συγκεκριμένος, η Μαρία είχε γενέθλια.
- ιζ) Ευτυχώς, το φεγγάρι ήταν φωτεινό και μπορέσαμε να τακτοποιήσουμε όλον αυτόν τον εξοπλισμό στην αμμουδιά.
- ιη) Αν, βέβαια, εξαιρέσω ότι το περασμένο Σάββατο περάσαμε μια ωραία βραδιά.

11.3.2. Να συνδέσετε καθένα από τα ακόλουθα ζεύγη προτάσεων, έτσι ώστε να γίνει σαφέστερη η νοηματική σχέση ανάμεσα στις προτάσεις κάθε ζεύγους. Οι συνδετικές και μεταβατικές λέξεις και φράσεις που θα χρησιμοποιήσετε μπορεί να δηλώνουν επεξήγηση, αντίθεση, πρόσθεση, συμπέρασμα, μετάβαση ή χρονική σχέση.

1. α) Ο εξάδελφός μου ανήκει στους «γιατρούς χωρίς σύνορα».
β) Συμμετέχει σε αποστολές σε χώρες της Αφρικής, όπου εμβολιάζει παιδιά και περιθάλπει αρρώστους.
2. α) Βρήκα μια δουλειά σε μια εταιρεία που εμπορεύεται είδη κιγκαλερίας.
β) Βίδες, πρίζες, διακόπτες, πόμολα.
3. α) Ο μισθός και οι συνθήκες είναι καλές.
β) Το γραφείο απέχει από το σπίτι μου μόνο δέκα λεπτά με τα πόδια.
4. α) Αυτά τα ζητήματα είναι δύσκολο να τα χειριστεί κανείς μέσω επιστολών.
β) Είναι καλύτερα να έχουμε μια συνάντηση.
5. α) Αρκετοί παράγοντες συνέτειναν στην απόφασή μου ν' ακολουθήσω το επαγγελματικό του πατέρα μου.
β) Θα έχω σίγουρη πελατεία.
6. α) Μετά από το περσινό δυστύχημα, το δημοτικό συμβούλιο υποσχέθηκε να πεζοδρομήσει τους δρόμους γύρω από το σχολείο.
β) Τίποτε δεν έγινε μέχρι σήμερα.
7. α) Η ταινία μου άρεσε στο σύνολό της.
β) Οι σκηνές στην έρημο ήταν τραβηγμένες σε στούντιο, πράγμα που μειώνει την ποιότητα της παραγωγής.
8. α) Τα κείμενα του βιβλίου δεν είναι αξιόλογα.
β) Οι ζωγραφιές είναι εκπληκτικές.
9. α) Η ορχήστρα ήταν υπέροχη. Πολλά όργανα και εξαιρετικοί σολίστες.
β) Η αίθουσα συναυλιών είναι υψηλών προδιαγραφών.
10. α) Πολλές ασθένειες έχουν καταπολεμηθεί οριστικά.
β) Υπάρχει πλέον αποτελεσματικό εμβόλιο κατά της πολιομυελίτιδας.
11. α) Κύριε διευθυντά, δε συνηθίζω να γράφω επιστολές διαμαρτυρίας.
β) Αυτή τη φορά νομίζω ότι δεν πρέπει να σιωπήσω.
12. α) Μόνο ένα μέταλλο παραμένει υγρό σε θερμοκρασία δωματίου.

- β) Ο υδράργυρος.
13. α) Οι δυνατότητες των ηλεκτρονικών υπολογιστών μου θυμίζουν μερικά Παραμύθια.
β) Το λυχνάρι του Αλαντίν με το τζίνι που πραγματοποιεί όλες τις επιθυμίες του.
14. α) Η τεχνολογία έχει επιτύχει μείωση του θορύβου που παράγουν οι κινητήρες των αυτοκινήτων και πολλά μηχανήματα.
β) Ο μέσος αστός εκτίθεται σε όλο και περισσότερους θορύβους.
15. α) Έχει παραχθεί βιοδιασπώμενο πλαστικό που αποσυντίθεται στο έδαφος, όπως τα φυσικά υλικά.
β) Δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί στην κατασκευή οικοδομών και οχημάτων, επειδή δεν είναι ανθεκτικό.
16. α) Πηγαίνοντας στην εκδήλωση πίστευα ότι θα βαρεθώ.
β) Ήταν μια καταπληκτική βραδιά.
17. α) Ο καιρός ήταν βροχερός και έκανε κρύο.
β) Πέρασαμε ωραία στην εκδρομή.
18. α) Δεν πιστεύω σε προλήψεις.
β) Στη Ρώμη, στο σιντριβάνι που ρίχνουν κέρματα και λένε νοερά ευχές, έκανα κι εγώ το ίδιο.
19. α) Οι φάλαινες και τα δελφίνια αποτελούν συχνά «παρεμπίπτον αλίευμα» της αλιείας με παρασυρόμενα αφρόδιχτα.
β) Αυτά τα κήτη ψαρεύονται κατά λάθος μαζί με τα άλλα ψάρια που αποτελούν και το στόχο της αλιείας.
20. α) Είχα πάρα πολλές υποχρεώσεις το Σαββατοκύριακο.
β) Δεν πήγα στο γυμναστήριο, για να προετοιμαστώ καλύτερα για τις εξετάσεις του πιάνου.

11.3.3. Στο παρακάτω άρθρο σχετικά με τους κινδύνους από την πυρηνική ενέργεια λείπουν ορισμένες συνδετικές λέξεις και φράσεις. Να τις συμπληρώσετε έτσι, ώστε να γίνει πιο κατανοητή η νοηματική ροή του κειμένου.

Υπάρχουν διαφορετικά είδη κινδύνων συνδεδεμένα με τη χρήση των πυρηνικών αντιδραστήρων. (1). Το ραδιενεργό υλικό πρέπει να ταξιδέψει από τον τόπο κατασκευής στον πυρηνικό σταθμό. (2) οι ίδιοι οι πυρηνικοί σταθμοί είναι γερά κατασκευασμένοι και μονωμένοι, τα φορτηγά που χρησιμοποιούνται για τη μεταφορά του υλικού δεν είναι. Δυστυχώς, μόνο με δύο τρόπους μπορεί να γίνει η μεταφορά, (3) οδικώς και σιδηροδρομικώς. Και οι δύο αυτοί τρόποι φέρνουν τα υλικά που μεταφέρονται κοντά στο κοινό (4) οι διαδρομές είναι σχεδιασμένες ώστε να διέρχονται κοντά σε ή (5) μέσα από πυκνοκατοικημένες περιοχές.

..... (6) υπάρχει το πρόβλημα των αποβλήτων. Όλοι οι πυρηνικοί σταθμοί παράγουν απόβλητα, τα οποία στις περισσότερες περιπτώσεις θα παραμείνουν ραδιενεργά για χιλιάδες χρόνια. Αυτά τα απόβλητα είναι αδύνατον να απενεργοποιηθούν και (7) πρέπει να αποθηκευτούν με έναν από τους ευφρείς αλλά πολύπλοκους τρόπους που έχουν επινοήσει οι επιστήμονες. (8) να ταφούν στο έδαφος, να τοποθετηθούν σε κατεστραμμένα ή άχρηστα ορυχεία ή να βυθιστούν στη θάλασσα. (9) αυτές οι μέθοδοι δεν λύνουν το πρόβλημα· απλώς το σκεπάζουν, (10) ένας σεισμός μπορεί να ανοίξει τη δεξαμενή των αποβλήτων σαν καρυδότσουφλο.

..... (11) υπάρχει το πρόβλημα της κατά λάθος έκθεσης σε ραδιενέργεια, λόγω διαρροής ή έκρηξης στον πυρηνικό σταθμό. Όπως και με τους άλλους δύο κινδύνους, η πιθανότητα να συμβεί κάτι τέτοιο είναι μικρή και (12) δεν δικαιολογεί σοβαρή ένσταση για ένα πυρηνικό πρόγραμμα. (13) μπορεί να συμβεί, όπως θα σας διαβεβαιώσουν οι κάτοικοι του Τσερνομπίλ.

Αν τα δούμε ξεχωριστά και για μικρές χρονικές περιόδους, αυτά τα τρία είδη κινδύνου δεν μας κάνουν να ανησυχούμε. (14) αν τα θεωρήσουμε στο σύνολό τους και σε μεγάλες χρονικές περιόδους, (15) η πιθανότητα καταστροφής είναι πολύ μεγάλη.

ΣΥΝΘΕΤΙΚΕΣ - ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

1. Συγγραφή ενός διηγήματος

- Αυτή η εργασία μπορεί να προγραμματιστεί σε συνδυασμό με το μάθημα της Λογοτεχνίας. Μπορεί να είναι ατομική ή ομαδική. Αν, πάλι, είναι ομαδική, κάθε παιδί μπορεί να αναλάβει να συγγράψει ένα ορισμένο τμήμα του διηγήματος (π.χ. να το συνεχίσει από το σημείο που σταμάτησε ο συμμαθητής του μέχρι ένα ορισμένο σημείο) ή να συνεννοηθεί για ολόκληρο το διήγημα από κοινού με τα υπόλοιπα παιδιά.
- Ο καθηγητής μπορεί να υποδείξει θεματικές περιοχές ή να αφήσει τους μαθητές να τις αναζητήσουν. Μια τέτοια υπόδειξη θα μπορούσε να είναι ως εξής: Παιδική ηλικία, σχολική ζωή, οικογενειακή ζωή, δραστηριότητα του ελεύθερου χρόνου, φιλικές σχέσεις, διακοπές, συμμετοχή σε κοσμικό γεγονός, αναπάντεχη ή και ανεπιθύμητη ή ευτυχής συνάντηση με πρόσωπο/α, αναζήτηση ή και ανακάλυψη προσώπου, αντικειμένου, ασχολίας, προγράμματος Η/Υ, συνάντηση με ένα βιβλίο, ή έργο τέχνης (κινηματογραφική ταινία, θεατρική παράσταση, τραγούδι, μουσικό κομμάτι ή μουσική συλλογή), περιπέτεια (σε εκδρομή ή στην πόλη, σε βουνό στη θάλασσα κτλ).
- Ο καθηγητής μπορεί να υποδείξει ή να αφήσει τους μαθητές να επιλέξουν τη σχέση συγγραφέα-αφηγητή, τους αφηγηματικούς τρόπους, τον χειρισμό του αφηγηματικού χρόνου, (φυσική χρονική σειρά, αναδρομική, πρόδρομη αφήγηση, in media res, συστολή - διαστολή του χρόνου) το ύφος και το είδος της εστίασης του κειμένου τους, τη χρήση, την έκταση και τη λειτουργία των περιγραφών.
- Επίσης, μπορεί να τους υποδείξει ένα διάγραμμα οργανωτικό του περιεχομένου ή να αφήσει τους μαθητές να το επεξεργαστούν. Ένα τέτοιο διάγραμμα θα μπορούσε να είναι ως εξής:
 - α) ΓΕΓΟΝΟΤΑ ή ΣΥΜΒΑΝΤΑ
 - β) τα οποία τοποθετούνται σε ΧΩΡΟ και σε ΧΡΟΝΟ,
 - γ) βρίσκονται σε ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ
 - δ) και υπάρχει σχέση ΑΙΤΙΑΣ και ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ μεταξύ τους.

- ε) Μια σταθερή ΑΦΗΓΗΜΑΤΙΚΗ ΦΩΝΗ που διηγείται την ιστορία,
 - στ) μία συνεπής ΟΠΤΙΚΗ ΓΩΝΙΑ,
 - ζ) ΧΑΡΑΚΤΗΡΕΣ ανθρώπων,
 - η) ΣΠΟΥΔΑΙΟΤΗΤΑ / ΣΗΜΑΣΙΑ, δηλαδή τα γεγονότα επιλέγονται για να αναδείξουν ένα στόχο ή μήνυμα,
 - θ) ΣΧΕΣΗ ανάμεσα στους χαρακτήρες και τα γεγονότα (θεματικές ισοδυναμίες και αντιθέσεις),
 - ι) μια ΕΝΑΡΞΗ: κάτι συμβαίνει που αποτελεί εκκίνηση μιας ακολουθίας συνδεδεμένων γεγονότων. Συχνά πρόκειται για μια διαταραχή ή έλλειψη.
 - ια) Μια ΚΑΤΑΛΗΞΗ: κάτι συμβαίνει που οδηγεί την ακολουθία των συμβάντων σ' ένα τέλος. Συνήθως αυτό είναι μια επανόρθωση ή εξέλιξη (θετική ή αρνητική) κάποιου γεγονότος ή μιας κανονικότητας ή τάξης που διασαλεύτηκε.
- Γι' αυτά τα διηγήματα μπορεί να διοργανωθεί διαγωνισμός με διάφορα βραβεία και κριτική επιτροπή μέλη του συλλόγου των καθηγητών ή και προσωπικότητες από τον ευρύτερο κοινωνικό χώρο. Θα μπορούσαν, επίσης, αυτά τα διηγήματα να εκδοθούν ή να (εκ)τυπωθούν απλώς και να κυκλοφορήσουν σε στενότερο ή ευρύτερο κύκλο.

2. Η δεκαετία του '60 στην Ελλάδα και τον κόσμο: το στίγμα και η σημασία της

Αυτή η δεκαετία μπορεί να διερευνηθεί ως προς:

- Τα σημαντικά ιστορικά γεγονότα και τη συναφή πολιτική σκηνή.
- Τα κοινωνικά φαινόμενα (π.χ. hippies-παιδιά των λουλουδιών, αντιπολεμικές διαδηλώσεις, η γενιά του 1-1-4 στην Ελλάδα, το κίνημα του φεμινισμού, ο Μάης του '68).
- Τα Γράμματα και οι τέχνες (π.χ. το Νόμπελ του Γ. Σεφέρη, οι Beatles, το φεστιβάλ στο Woodstock, οι μεγάλοι Έλληνες συνθέτες, θεατρικές παραστάσεις όπως η «Οδός ονείρων», η «Ομορφη πόλη»).
- Επιστημονικά και τεχνολογικά επιτεύγματα (π.χ. προσεδάφιση ανθρώπων στη Σελήνη).
- Αντιλήψεις, τάσεις, μόδα.

(Αυτοί οι τομείς είναι, φυσικά, ενδεικτικοί και μπορούν να εξειδικευθούν ή και να διαφοροποιηθούν.)

- Ο καθηγητής μπορεί να αφήσει τα παιδιά να αναζητήσουν τις πηγές του υλικού τους ή να τους υποδείξει ορισμένες, όπως είναι τα αρχεία των εφημερίδων και των περιοδικών, το «Ιστορικό και μουσικό λεύκωμα» της εφημερίδας «Καθημερινή», το αρχείο της Ε.Ρ.Τ., ή και συνεντεύξεις από απλούς ή διάσημους ανθρώπους που βίωσαν τον χαρακτήρα αυτής της εποχής.

Η εργασία μπορεί να οδηγήσει στην εκπόνηση ενός άλμπουμ ή στην έκδοση ενός εικονογραφημένου πονήματος ή και σε μία εκδήλωση (στο σχολικό ή και σε άλλο χώρο) με μουσικό πρόγραμμα ή και θεατρική παράσταση, έκθεση φωτογραφιών, προβολή διαφανειών, αποσπάσματα από ραδιοφωνικές εκπομπές, αφίσες, περιοδικά και, φυσικά, προφορικό και γραπτό σχολιασμό από τα παιδιά.

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

1^ο κριτήριο για δεκαπεντάλεπτη δοκιμασία

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το ακόλουθο κείμενο έχει επιλεγεί λόγω του τρόπου που συνδυάζει την περιγραφή με την αφήγηση. Είναι προφανές ότι είναι κατάλληλο για την ενότητα «Περιγραφή κι αφήγηση». Βέβαια, οι περισσότερες ερωτήσεις (:1, 2, 3, και 5) αναφέρονται σε προηγούμενες υποενότητες, όπως μπορεί να συμβαίνει στο γλωσσικό μάθημα.

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ ΜΑΘΗΤΗ:

ΤΑΞΗ:

ΤΜΗΜΑ:

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ:

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ:

ΚΕΙΜΕΝΟ

Και πάω και βρίσκω το Γιώργο Θεοτοκά. Τότε ήταν που πήγα στο πολύ εντυπωσιακό σπίτι του, στη Βασιλίσσης Σοφίας. Μπαίνω σ' αυτό το τεράστιο σπίτι, με υποδέχεται μια υπηρέτρια, οκτώ η ώρα το πρωί. Ήταν ένα τούρκικο σπίτι. Ο Θεοτοκάς ήταν Πολίτης, νομίζω, κράταγε απ' το Βυζάντιο. Παχιά χαλιά παντού, σοφράδες, μαλακά μαξιλάρια, μπακίρια ... Η υπηρέτρια άφωνη με οδηγεί μέσα από μεγάλα δωμάτια στο γραφείο του Θεοτοκά -αυτό ευρωπαϊκό, με βιβλία ως το ταβάνι· ένα θεόρατο δωμάτιο, αριστούργημα. Ο Θεοτοκάς άφαντος βέβαια. Φεύγει η υπηρέτρια και σε λίγο ξανάρχεται μ' ένα δίσκο μπακιρένιο, όπου ήταν το μπρίκι με τον καφέ, ένα φλιτζάνι, ένα ποτήρι με νερό κι ένα βάζο κρυστάλλινο με γλυκό, που είχε γύρω του κρεμασμένα δώδεκα ασημένια κουταλάκια. Ευτυχώς που η γιαγιά μου είχε ένα όμοιό του, αλλιώς δε θα ήξερα πώς να το χρησιμοποιήσω. Παίρνεις το ποτήρι του νερού με το ένα χέρι, με το άλλο μια κουταλιά γλυκό απ' το βάζο, κρατώντας το ποτήρι κάτω απ' το κουτάλι να μη σου στάξει. Το τρως και μετά βάζεις το μεταχειρισμένο κουτάλι στο νερό.

Κι έφαγα το γλυκό μου, ήπια και τον καφέ και μόνο τότε ειδοποίησε η υπηρέτρια ότι έχουν γίνει τα προκαταρκτικά, ο κύριος Θεοτοκάς θα έρθει.

Φ. Μπιούμπι, Έλλη Λαμπέτη: Η τελευταία παράσταση. Εξάντας, Αθήνα 1981, σ. 142.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1. Τι είδους αφηγηματική πράξη είναι πιθανό να αποτελεί το παραπάνω απόσπασμα και γιατί;

.....
.....

Μονάδες 4

2. Σε ποιες περιπτώσεις στο συγκεκριμένο απόσπασμα ο συγγραφέας μπορεί να ταυτίζεται με τον αφηγητή;

.....
.....

Μονάδες 4

3. Να βρείτε ένα τμήμα του κειμένου όπου ο χρόνος της αφήγησης είναι μικρότερος από το χρόνο των γεγονότων και ένα άλλο όπου ο χρόνος της αφήγησης είναι περίπου ίδιος με το χρόνο των γεγονότων.

.....
.....

Μονάδες 4

4. Ποια είναι τα περιγραφικά μέρη της αφήγησης στο συγκεκριμένο απόσπασμα; Τι εξυπηρετούν;

.....
.....

Μονάδες 4

5. Γιατί χρησιμοποιείται ενεστώτας για να περιγράψει ή να αφηγηθεί γεγονότα του παρελθόντος; Πώς εξηγείτε τον μέλλοντα χρόνο του ρηματικού τύπου «θα έρθει»;

.....
.....

Μονάδες 4

2ο κριτήριο για δεκαπεντάλεπτη δοκιμασία

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Αυτό το απόσπασμα έχει επιλεγεί, επειδή τα κωμικά του στοιχεία δεν είναι ιδιαίτερα προφανή κι έτσι ο εντοπισμός τους δεν είναι υπερβολικά εύκολος. Όπως και στο προηγούμενο κριτήριο, μόνο μία ερώτηση είναι συναφής με την ενότητα του κωμικού.

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ ΜΑΘΗΤΗ:

ΤΑΞΗ:

ΤΜΗΜΑ:

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ:

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ:

ΚΕΙΜΕΝΟ

Την πρώτη μου μέρα στο σχολείο, η δασκάλα, κάποια δεσποινίς Σάμερ, μας παρουσίασε ένα χαρτόνι-ρολόι για να μας μάθει την ώρα: κινούσε κατά «μυστήριο» τρόπο τους δείκτες, καλώντας μας να λέμε δυνατά τις ώρες και τα λεπτά. Εμένα το μόνο που μ' ενδιέφερε ήταν το πώς έκανε τους δείκτες να κινούνται. Κατάφερα να συρθώ ως το πλάι της και τότε την είδα να γυρίζει ένα χερούλι πίσω από το δίσκο· στο τέλος του μαθήματος μ' άφησε μάλιστα να το γυρίσω μοναχός μου. Τελικά, όμως, χρειάστηκε να βάλω τη μητέρα μου να μου μάθει την ώρα. Το ίδιο με διασκέδαζαν και τα υπέροχα γυαλιά της δεσποινίδας Σάμερ, με την κοκκάλινη ταρταρούγα. Κανείς απ' όσους ήξερα ως τότε δε φόραγε γυαλιά. Αρχισα τότε να περπατώ αλλοιθωρίζοντας, θαρρείς και θα στραβωνόμουνα σε λίγο, ωστόσο η μητέρα μου, για να μην πέσω και φάω τα μούτρα μου, κατάφερε να πείσει τον οφθαλμίατρο να μ' εφοδιάσει μ' ένα αχρειαστο ζευγάρι γυαλιά, που τα φόρεσα μια βδομάδα και μετά τα έχασα στο πάρκο.

A. Μίλλερ, *Στη δίνη του χρόνου*. Καστανιώτης, Αθήνα 1987, σ.21.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

I. Να επιλέξετε την κάθε φορά σωστή απάντηση και να δικαιολογήσετε τις επιλογές σας.

1. Η χρονική διαφορά ανάμεσα στο χρόνο της αφήγησης και στο χρόνο των γεγονότων είναι
- α) λίγες ημέρες
 - β) μερικοί μήνες
 - γ) έως πέντε χρόνια
 - δ) περισσότερο από είκοσι χρόνια.

Δικαιολόγηση

2. Το παραπάνω απόσπασμα προέρχεται από

- α) ένα ημερολόγιο
- β) μία αυτοβιογραφία
- γ) ένα ιστορικό μυθιστόρημα
- δ) μία κατάθεση.

Δικαιολόγηση

3. Η λέξη «μυστήριο» είναι σε εισαγωγικά επειδή χρησιμοποιείται

- α) από την οπτική γωνία του παιδιού
- β) από την οπτική γωνία του αφηγητή
- δ) από την οπτική γωνία της δασκάλας
- γ) με σημασία διαφορετική από τη συνηθισμένη.

Δικαιολόγηση

4. Αναδρομική αφήγηση έχουμε στην πρόταση

- α) *Τελικά, όμως, χρειάστηκε να βάλω τη μητέρα μου να μου μάθει την ώρα.*
- β) *Κανείς απ' όσους ήξερα ως τότε δε φόραγε γυαλιά.*
- γ) *Άρχισα να περπατώ αλλοιθωρίζοντας.*
- δ) *Και μετά τα έχασα στο πάρκο.*

Δικαιολόγηση

Μονάδες 3 για κάθε υποερώτημα (1 για την επιλογή και 2 για τη δικαιολόγηση)

II. Ποια σημεία του περιεχομένου θα μπορούσατε να βρείτε κωμικά και ποια στοιχεία τους θα σας προκαλούσαν γέλιο; Δικαιολογήστε την απάντησή σας.

Μονάδες 8

Κριτήριο για ωριαία δοκιμασία

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Αυτό το κριτήριο μπορεί να χρησιμοποιηθεί αμέσως μετά από την εισαγωγή στην υποενότητα της οπτικής γωνίας και τη συζήτηση περί της επιλογής των λεπτομερειών. Η πρώτη ερώτηση ελέγχει την κατανόηση του κειμένου. Οι ερωτήσεις 2, 3, 4, 5 και 6 εξετάζουν την ικανότητα αναγνώρισης στο κείμενο στοιχείων του αφηγηματικού λόγου, όπως συζητήθηκαν ήδη στην πρώτη υποενότητα (: Αφηγηματικό περιεχόμενο και αφηγηματική πράξη). Η τελευταία ερώτηση, που αποτελεί και το δεύτερο μέρος των ερωτήσεων, είναι ερώτηση παραγωγής κειμένου «που το θέμα του συνδέεται άμεσα ή έμμεσα με το κείμενο ή τα κείμενα για μελέτη» (Παιδαγωγικό Ινστιτούτο: Συμπληρωματικές οδηγίες για τη διδασκαλία και αξιολόγηση του μαθήματος Έκφραση-Έκθεση της Α΄ τάξης Λυκείου, εγκύκλιος 16-12-97).

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ ΜΑΘΗΤΗ:

ΤΑΞΗ:

ΤΜΗΜΑ:

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ:

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ:

ΚΕΙΜΕΝΟ

(...) Και ξαφνικά παρουσιάστηκε η ανάμνηση. Αυτή η γεύση ήταν η γεύση του μικρού κομματιού της μαντλέν που την Κυριακή το πρωί στο Κομπραί (τη μέρα εκείνη δεν έβγαίνα πριν απ' την ώρα της λειτουργίας) μου πρόσφερε η θεία μου η Λεονί, όταν πήγαινα να της πω καλημέρα στο δωμάτιό της, αφού πρώτα το βουτούσε στο τσάι ή στο φλαμούρι της. Η όψη της μικρής μαντλέν δε μου 'χε θυμίσει τίποτα πριν να τη γευτώ· ίσως γιατί, έχοντας δει συχνά από τότε μικρές μαντλέν, χωρίς όμως να τις δοκιμάσω, πάνω στα ράφια των ζαχαροπλαστέιων, η εικόνα τους είχε εγκαταλείψει εκείνες τις μέρες του Κομπραί για να δεθεί μ' άλλες πιο πρόσφατες· ίσως γιατί απ' αυτές τις αναμνήσεις τις εγκαταλειμμένες τόσο καιρό έξω απ' τη μνήμη, δεν επιζούσε τίποτα όλα είχαν διαλυθεί· οι μορφές- κι αυτή ακόμα του μικρού κοχυλιού της ζαχαροπλαστικής, τόσο στρουμπουλά αισθησιακού κάτω απ' τις αυστηρές κι ευλαβικές πτυχές του- είχαν διαλυθεί ή,

κοιμισμένες, είχαν χάσει τη δύναμη της επέκτασης, που θα τους επέτρεπε να ξαναδεθούν με τη συνείδηση. Όταν όμως από ένα μακρινό παρελθόν τίποτα δεν επιζεί, αφού πεθάνουν οι άνθρωποι, αφού καταστραφούν τα άψυχα, μόνες, πιο φθαρτές, αλλά πιο μακρόβιες, πιο άυλες, πιο επίμονες, πιο πιστές, η όσφρηση και η γεύση ζουν για καιρό ακόμα, σαν τις ψυχές, για να θυμούνται, να περιμένουν, να ελπίζουν, πάνω απ' όλα αυτά τα ερείπια, να βαστούν, χωρίς να λυγίζουν, πάνω στη μικρή σχεδόν άυλη σταγόνα τους, το τεράστιο οικοδόμημα της ανάμνησης.

Και μόλις αναγνώρισα τη γεύση του κομματιού της μαντλέν, βουτηγμένο στο φλαμούρι, που μου 'δινε η θεία μου (μ' όλο που δεν ήξερα ακόμα τότε και μπόρεσα πολύ αργότερα ν' ανακαλύψω γιατί η ανάμνηση αυτή μ' έκαναν τόσο ευτυχισμένο), αμέσως, το παλιό γκρίζο σπίτι πάνω στο δρόμο, όπου βρισκόταν το δωμάτιό της, ήρθε σα σκηνικό θεάτρου να στηθεί μπροστά στο εξοχικό σπιτάκι που 'βλεπε στον κήπο και το 'χαν χτίσει για τους γονείς μου στο πίσω μέρος (αυτήν την ξεκομμένη επιφάνεια, τη μόνη που είχα ξαναδεί ως τότε) και, μαζί με το σπίτι, την πόλη, απ' το πρωί ως το βράδυ και μ' οποιοδήποτε καιρό, την Πλατεία όπου μ' έστελναν πριν απ' το γεύμα, τους δρόμους όπου πήγαινα να κάνω θελήματα, τα εξοχικά δρομάκια που παίρναμε όταν ο καιρός ήταν καλός. Και σαν το παιχνίδι που διασκεδάζει τους Ιάπωνες, όταν μουσκεύουν σ' ένα μπωλ πορσελάνης γεμάτο νερό μικρά κομμάτια χαρτί, αζεχώριστα ως τότε, μα που μόλις βραχούν, τεντώνονται, στρίβουν, χρωματίζονται, διαφοροποιούνται, γίνονται λουλούδια, σπίτια, πρόσωπα στέρα και που τ' αναγνωρίζεις, έτσι και τώρα όλα τα λουλούδια του κήπου μας και του πάρκου του κυρίου Σουάν, και τα νούφαρα της Βιβόν, κι οι καλοί άνθρωποι του χωριού και τα μικρά τους σπίτια, κι η εκκλησία και όλο το Κομπραί και τα περίχωρά του, όλ' αυτά που παίρνουν μορφή και υλική υπόσταση, βγήκαν πόλη και κήποι, απ' το φλιτζάνι μου με το τσάι.

Μ. Προυστ, Αναζητώντας το χαμένο χρόνο. Έκφραση-Έκθεση,
Α' τεύχος, σσ. 293-294.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1. Να επιλέξετε την κάθε φορά σωστή απάντηση. Να δικαιολογήσετε τις επιλογές σας.

I. Η θεία Λεονί πρόσφερε τσάι στον αφηγητή

- α) μία φορά,
- β) πολλές φορές,
- γ) την ώρα της λειτουργίας,
- δ) την ώρα της αφήγησης.

Δικαιολόγηση.....

II. Η ανάμνηση του αφηγητή άρχισε

- α) μόλις είδε τα γλυκά στο ζαχαροπλαστείο,
- β) όταν σκέφτηκε ότι από το παρελθόν τίποτε δεν επιζεί,
- γ) μόλις είδε το γκρίζο σπίτι πάνω στο δρόμο,
- δ) μόλις δοκίμασε τη μαντιλέν που είχε βουτήξει στο τσάι.

Δικαιολόγηση.....

III. Ο αφηγητής αναφέρει το παιχνίδι που διασκεδάζει τους Ιάπωνες

- α) για να διακόψει τη μονοτονία της αφήγησης,
- β) επειδή μοιάζει με τα παιδικά του παιχνίδια,
- γ) για να δείξει πόσο συγκεκριμένες είναι οι αναμνήσεις του,
- δ) για να δείξει πόσο του άρεσε το τσάι.

Δικαιολόγηση.....

IV. Οι αναμνήσεις του αφηγητή

- α) είναι πολύ δυσάρεστες,
- β) είναι πολύ ευχάριστες,
- γ) έρχονται στο νου του πολύ συχνά,
- δ) είναι ακαθόριστες και συγκεχυμένες.

Δικαιολόγηση.....

Μονάδες 4 (μία για κάθε υποερώτημα)

2. Ποιο είναι το αφηγηματικό περιεχόμενο; Τι είδος κειμένου μπορεί να έχουμε εδώ και γιατί;

.....
.....

Μονάδες 2

3. Ποια είναι η σχέση του χρόνου του αφηγητή με το χρόνο των γεγονότων στο κείμενο;

.....
.....

Μονάδες 2

4. Ποιο γεγονός από αυτά που αναφέρονται στο κείμενο έχει τη μικρότερη χρονική διαφορά από το χρόνο της αφήγησης;

.....
.....

Μονάδα 1

5. Πού υπάρχουν αναδρομές στην αφήγηση; Τι εξυπηρετούν;

.....
.....

Μονάδες 2

6. Γιατί ο αφηγητής αναφέρει τόσες λεπτομέρειες σχετικά με το Κομπραί;

.....
.....

Μονάδα 1

7. Τι είδους αντικείμενα μπορούν να μας ξυπνήσουν αναμνήσεις; Αφηγηθείτε σε δύο παραγράφους ένα τέτοιο παράδειγμα, όπως συνέβη (ή φαντάζεστε ότι συνέβη) σ' εσάς ή σε γνωστό ή συγγενικό σας πρόσωπο, για το λογοτεχνικό διαγωνισμό ενός περιοδικού με θέμα: «Μικρά αντικείμενα, μεγάλες αγάπες».

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Μονάδες 8